

RÉTI ATTILA

Angyal a lovon

Sörényébe kapaszkodva kászálódott föl a lovacskára. Ügyetlenül ujjai közé vette a vékony kantárszárat. Elindultak. A kis pej beleszalgolt a langyos pünkösdesti levegőbe, és lovasára vigyázva büszkén ügetésre váltott. Orrlikai kitágultak, barátságos szemei megteltek az emlékek ködkönnyeivel, ahogy patái alatt elmaradt a megszokott táj. Régi csikócivódások, pajkos lószerelemek, ménesmámorok kerítették hatalmukba. Részeseges kedvvel vágatott az ég felé, izmai megfeszültek, nagyokat horkantva szilaj harci ménné vált. Vérgőzös harctereken, síró városokon, felperzselt mezőkön száguldott, hátán újvilági szabadságharcosok, spanyol hódítók, templomosok, arab kalifák váltották egymást. Anamelech, a lódémon zabolázhatatlanul tört rá a Világra, emberhúst evett, bort ivott, csüdjei karmokká görbültek, sörénye sárkánytaréjjá lett.

Rozsdás, nyekergő fémhang állította meg a fenevadat. A körhintás még időben érkezett, hogy megmentse az angyalt, aki lecsusszant a barna jószágról, és szelíden megpaskolta a műanyag lópofát. Észre sem vette annak alágördülő könnyecskéit.

Leszállt a májusi éj, a mutatványos már pacalról és habzó pikolókról álmodott, mikor a kis pej leügetett a körhinta poros porondjáról.

Holló István műve

BORBÉLY JÁNOS

angyal a biliárdasztalon

angyal jár mezítláb
a biliárdasztal zöld gyepén
évből-évbe elsőt lép skypon
nézem Róza unokám lépked az asztalon
színes csontgolyók halmaza

pillanatra megszakadt játék állását
rendezi át új reménnyel folytatandó
angyali lépte nyomán koccannak
gurulnak a golyók a véletlen pontra

monitoromra kilenc időzónán
suhan át angyali lépte
lefutottnak tudott játszmámnak ad
még kiismerhetetlen esélyt

Holló István műve

Jó estét, gyönyörűm!

1

Mindegy is az, hogy mit beszél sánta öreganyám, de még az is mindegy, ha más beszél. Az angyalok megvénülnek egyszer, tán már a kibontott szárnyuk se az igazi, az emlékezet, mint minden mást, megrostálja őket, egy-egy villanásnyira feltűnnek, és a ritkább dróthálón csak egyetlenegy marad. Tekintetét örökké az arcunkon érezzük, emlékszünk ezüstcsatos cipőjére, kezeire, amelyek hajlékonyak és gyengédek, s arra, ahogy mondta: jó estét, gyönyörűm!

Az ember egy angyalt szeret, él benne, tudja, el kell mennie, el fog menni, átcúsúszik kerítésen, tovaszáll, ha nem virágvasárnap reggel, akkor máskor, nehéz ködben, szökve, bujdosolva, göb szakítja el a világtól, hepehupas hegyi lépcsőktől, rücskös koponyáktól, szorongóktól és üldözöttektől; térde, válla és feje koppan, fonnyadt lesz a kar, a csukló megreped, a derék elpattan, mint hordók házában az abroncs. Ez az idő nemrég volt, mégis úgy tetszik, évszázad telt azóta, veszték hulló- és állócsillagok, koldusok, csavargók, földutak, amelyeken kecskék, borjúk és tehének körme pufogott, szóródtak venyigekévék, roncsolódott az ég, jégfelhők, harangzúgások, sok minden maradt mögöttünk.

„Megromlott a gyomrom, poshadt szalmával tömködtek tele” – mondta az angyal, aki könnyűnek és erőtlennek érezte magát, mintha álmodna. Az már igaz: néhol becsukták az ajtót előtte, máshol meg teremtett lelket sem talált, táblába botlott: Ez a ház eladó! „Az orvos mindenféle vizsgálatokkal nyúzó, szerinte operálni kell, a göb keményedik, növekszik, mint valami daganat. Hiába kötöm be pálinkával, kendővel erősen összeszorítom, hiába pakolom ecetes korpával, vizes ruhával, kupacolum rá a kezem.”

2

Az angyalnak nevet adsz: Ilon; csípője széles, combja feszes, lába rövid, térde csontos, mégis elbűvölő teremtés, titokzatos liliom, hibátlanul rendes fogsora csaknem fehér, ezüstcsatos cipőt viselt, ahogy felkötötte a fát az érdes gerendára, úgy érezhette, visszatért oda, ahol lámpát gyűjtöttek neki, mehetett bizton: borral kínálták. Három egymást követő karácsonykor hozta nekem a fenyőt, suttogott, mint a fagygyertya, a fülemben, homlokodon csókolott, összekulcsoltam előtte az ujjaimat, hogy neki is öröme legyen. Aznap boldogan sülyedtem az álomba, az arcát csak haloványan tudom felidézni, és abban sem vagyok biztos, nem keverem-e össze azzal a másikkal, aki esténként sokáig nézte a kialudt kanócos lámpát.

Néha fél napokat is eltöltöttem az ágyinál, apró, jámbor rokon, tudott álmokat magyarázni, ázott kányaként dőlt előre, lábai posztópapucsba illeszkedtek, sámlin zökentem, az ágyi mesélt, egyéb dolga sem volt, mint mesélgetni, hörögve, sípolva, bódultan, behunyt szemmel, a maga régi, tétova és álmatlan hangján, hallgattam történeteit, amelyeket át- meg átszóttek dülők, városok és családok nevei; kérdezhettem különleges eseményekkel kap-

csolatban, hiszen ki tagadhatná, érdekes a tejelvivő béka, az ég alatt tüzes rúd alakjában elfutó lidérc – akihez jár, olyan lesz, mint a viasz –, a sárkány, aki felszippantatja magát a felhővel, s zúdít jégesőt kőpadokra, szőlőkre, kórisfákra; a gyémántot fújó kígyók, összegyűlnek sokan, királyt választanak, trónust állítanak neki, beleültetik a legközepébe, koronázó nagy esemény az egész, emlékei lassan halványulnak.

3

Ilon néném – igen sovány, igen szép, igen jó – csak annyiban különbözött az anyjától, hogy az apja kék szemét örökölte. Nem hizott meg bortól, muzsikától, nyáron vargányát szedett, zsírban sütötte, leöntötte tejföllel, télen cekkert, kosarat kötött, elkerülték a nagy bünök és a botrányok, rajzolt, keményebb papírokra puha ceruzával, megörökítette Szent Sebestyént, ahogy a katonák a szabad mezőn kárhoz kötve kínozzák, ahogy a nyilak keresztüldöfik; keze alatt vadászjelenet alakult, emberfejek és lófejek bújtak elő, a kép bal alsó sarkában tarka kutyafalka, vaddisznó; s nem férfiak sietnek-e visszafelé onnan, doni bakák a Hosszúúrtás rétjein és a Kismosó hídján? Lombok árnya a lapon, kastély, toporzékoló paripa, királylány és legény, aki dudával hasogatja a levegőt, hangosan beszél, ahogy a parasztok szoktak, beszél a kocsijáról, vagy az újság riporterének nyilatkozik, oka van ünnepelni, házat épít, épp csak pezsgő nincs nála, ezüsttálca, ólomkristály pohár; néha tájképeket képzelt el, olyanokat, amelyekkel álmában találkozott, varrt felakasztható zsebes tárolót, függönyt, díszpárnát, szoknyát, blúzt. Annyit dolgozott, mint a többi asszony, takarította a házat, maszszírozta az anyja lábát, bedörzsölte birkaszírral, éjjel-nappal virasztott mellette, tésztaát gyúrt, krumplit főzött, vitte szakajtóban a kenyeret, hamut kotort a kemence aljából, jószágot etetett, kaptatott a hegyre, szőlőt kapált, leballagott a Malomsűrű árkaihoz, vonult a mezőre, postaúton járó szekerek hangját hallgatta, ledübörögtek vele Betlehembe a hosszú úton, lomha, meggyűrődött dombokon. Veszedelem és istenverés ez a hely, mormogta, bedobál elé szórólapokat, vásárlásra hívó reklámokat, de kinek kell adalékanyag, színezékes hentesáru, fölfújót péksütemény, a papa azt mondja, hamarosan kényszerzubbonyt is adnak egy ilyen mozgó boltban, citromsárga inget, dagasztógépet, műanyag dobozt, narancsot, mandarint, banánt, kiskanalat, cukorfogót; cédulán tudatják, mindenki véssze az agyába az összeget: a lottón ötszáz millió forintot lehet nyerni! Hozzáment az első emberhez, aki az útjába akadt, bezzeg, ha festőnek tanulhatott volna – ritkán fordul elő, hogy bizonyos ábrándok teljesüljenek –, ecsetet venne a kezébe, színeket keverne ki a palettán, karmazsinpirost, tört bronzot, okkert, hogy titkokat fedezzen fel, megismerje a festés és a színek törvényeit; a sors irányítója azt akarta, hogy ne találkozzon a szerencséjével és a boldogsággal, az ura elhagyta, kicsinyét is, sose kérdezősködött a gyerek felől, kódorgott, amerre látott, legtöbbször a Csöcsrázónak elkeresztelt kocsmába, emlékezni sem akar

arra, mi volt a válás oka; a férfiak ilyen kutyák, milyen keveset érnek a napjaim, mondta, és nehezebbre esett volna megmagyarázni, miért, és nyikorogtak, recsegtek a szeke-
rek Betlehembe, túlértek tengereken, egyik a másik után, legalább százát látott, vittek aranyat, tömjént, mirhát, utasaikat a kíváncsiság vagy az üzlet hajtotta a fél világon keresztül, majd hozta vissza őket ide, ahol akácok mere-
deznek a látóhatár széle felé, ahol az ég elválík a hegytől, a vártól, ahol Jurisich kapitány járkált földszíni hajával. Nem kereste a törököket, de azok jöttek újtába.

4

A nyári konyha a tágas porta elejére épült, a közös kút mögé, diófa ágai fonták körül, odébb veteményeskert, fészter, nyúlketrecek, kazal, por és pókháló nyomait viselő pajta, méhes. Ma már átfut minden a szél, cserepeket sodor, az asztalokat, székeket szétrágtá a szú, varangyos békák laknak a ház belsejében, patkányok szaladnak mindenfelé.

„Hoztál hírt az Imiről?” Az anyja kérdésére megrázta a fejét, s nem azért, mert nem akart válaszolni, hanem mert nem tudta, mit is mondhatna, hogyan tudna felelni rá. „Sosem hagyjuk el, és ő se minket, igaz?” A gyászt az élők viselik, nem a holtak. A háború nem keresztény dolog. Sose volt az. Kegyetlenkedésekkel jár. „Istenem, hova vezetted azt a szerencsétlen gyereket, hova vitted?” Az elsőszülött fiú elveszett azok tömegében, akik ölték és haltak. A lelke bárhová elrepülhet, ide is, hogy itt éjszakázzon, egy keveset pihenjen, talán lécek közé tették, szenteltvízzel meghintették, elbúcsúztatták, ahogy illik, vagy erdőten helyen fekszik, koporsó nélkül. Bizonyos hír sohasem érkezett róla.

5

Szomorkodunk utána, együtt vagyunk szomorúak, mondta Ilon, s bámult makacs szemöldöke alól, nézett kifelé az ajtóból, állongott, várta, hogy bekiabáljon egy vándor, a testvére, a deszkákat zörgesse, azok visszhangozzanak, mint amikor a nagydobot ütik meg. Úgy ment el szálláscsinálónak a domb alá, hogy szinte semmije se volt, étele elfogyott, ruhája elkopott, Jób könyve nyílt szét, ott maradtak benne az aláhúzott mondatok: van-e atyja az esőnek, és ki szülte a harmat cseppjeit, kinek méhéből jött elő a jég, és az ég daráját kicsoda szülte, miként rejtőznek el a vizek mintegy kő alá, és mint zárul be a mély vizek színe, összekötheted-e a fiastyúk szálaikat, a kaszásésillag köteleit megoldhatod-e? Göb vitte, reccsenve tárult előtte a túlsó világba vezető vasveretes kapu. Beláthatta onnét a falut, a kerteket, az udvarokat, a nyári konyha kéménye is látszott, a szekerek, a füstölgő lovak teste az esőben és a csordaút, amin télen annyiszor végigkeringőzött a hó, s csilingelve fordultak a szának a Farkaserdőnek.

6

Öreganyám résnyire nyitotta az ajtót, kinézett, ugyanolyan gyorsan visszamozdult, „most érkezik, hozza a fát, tisztességesen meg kell vendégnelni, kínálni itallal, süteménnyel”. Ugyan már, mi az ördögnek? Nem hittem, hogy valóban szereti az otello bort, a hideg élesztős tész-

tát, vagy a sós rudacskákat, sose tudakoltam az okát, nem kérdezősködtem, csak bólintottam.

Az angyal bőrét szappan tette illatosná, a ruhája fehér, vállán csipketerítő, fátyol takarta az arcát, szemöldöke és szempillája, orra és szája szinte nem is látszott, hosszú haja lágyan lebegett, kezében kis fenyő, rajta néhány aranydió, alma, habkarika, gyertya. Jó estét, gyönyörűm! Az ünnepélyes hang mintha valahonnan a háttérből jött volna, valahonnan, ahol göndörödő haját hordanak az angyalok, ahogyan Melozzo és Giovanni da Fiesole festette meg őket; sóvárogva lestem, mit csinál, biztosra vettem, hogy valamiféle ereje van, olyan hatalma, mint a fejedelemnek, az ágakat néztem, mennyire csillog az angyalhaj a tüleveleken, egyszerre lélegeztem be a fenyő és a szappan illatát, követtem a mozdulatait, támlás székre állt, madzaggal felkötötte a fát a teljesen kivilágosodott szoba gerendájára, elébe rakták a bort, kortyolt egyet-egyet, torkán leeresztette, apránként itta, ízlelgette, élesztős tésztát evett hozzá, és suhanva eltűnt. Mint egy madár. Hogy ki volt, azt a titkot nem szabadott tudnom, a vizespad körül és a sarkokban homály sűrűsödött, a kinti világot elborította a bársonyos sötétség, akkor azt gondoltam, a többieknek levegővel telítődnek a csontjai, röpdősnek, fékezve csapnak egyet-kettőt a szárnyukkal, lehuppannak, földet ér a lábuk, viszik a lucokat, ellibegnek, isznak, a bor keserű, mint a vér, tódulnak, kettesével, hármával jönnek, bortól tüzelve lépegetnek, fejükbe száll az ital, hangoskodnak, bolyonganak házak, vermek, hidasok között, támogatják a magtár mocskos falát, egyre rövidebbeket lépnek, elesnek, nyálasak, álmosak, részegek, egyszer-kétszer föltápáskodnak, elnyúlnak a földön, fejfelé fürödnek a pocsolyákba, s másik angyalok szaladnak oda eszelős ijedtséggel, vezetik őket haza.

7

Töprengtem, kihez hasonlít az angyal. Hova lett? És ha szükségem lesz rá? Megint lehetne várni, de nem lehet. Ugyanolyan volt a csatos, fényesre pucolt lábbelije, mint Ilon nénémnek. Minél elevebből látom képzeletemben, annál hirtelenebbül érzem, hogy nincs. Ő volt az angyal. Semmi kétség. Itt járt, itt ment végig, ezen az udvaron, pisiláloló lámpával. Szerelmes voltam bele, ha ugyan szerelemnek lehet nevezni egy gyerkőc rajongását az iránt, aki szenteste jön. Már láttam valamikor, bár tökéletesen tisztában voltam vele, hogy először látom. Később az arcán valami szomorú fáradtság, megadó várakozás tükröződött, az orra túlságosan hosszúra nyúlt, nagy szemgödrei voltak, bőréből pihe serkedt. Úgyis az történik, aminek meg kell történnie. Pár esztendeig takarítónő és jegyszedő a lepusztult moziteremben, kedvenc színésze Páger Antal, aki a ravasz Bódog szerepében úgy nézett ki, mintha közénk tartozott volna, a töltött káposztát szerette, kacagatós film a Felmegek a miniszterhez, kétszer vetítették, este véglegények harsogták a kocsmában: vasvillával nem lehet szilvát aszálni. Ezekre a dolgokra az ember csak úgy visszagondol, mint ahogy az út végén, a temetőben csodálkozik, mi mindent hagyott el a megboldogult. Képeket, macskacsontvázat, fagyot, éjszakai hideget, állatokat, madarakat! A cipőjében annyi homok gyűlt össze, hogy már nem tud sehova se menni. „Hogy hívnak, angyal?” „Engem? Ilonnak.” „Hol a falud?” „Itt a dombon, közel ide.”

BORIÁN ELRÉD

Szép semmiség

A kutya mindent megérezett.
Hajnalban megbökött, hogy engedjem ki.
Feküdt a fűvön, csak a szeme lélegzett.

– Szépek a virágok. Mehetünk. Gyere kicsim.
„Én csak katicát tudok adni,
szállj, szállj, kisbogár, és súgd meg neki:
Lara szeret téged, nagyi.”

A kísértő ifjúság a meglett szívben dorombol.
Tejet iszik és eltemet. De vissza-visszatér az ígéret:
„Ha majd, nagymami, kicsi leszel, ekkora,
akkor zsebembe teszlek,
s magammal viszlek mindenhova.”

Miért csecsemő szemű a lét?
Talán semmiség az egész.
Vagy gyertyalángú éj?
Érthetetlen. Nemadtunk neki virágot.
Írjunk egy képeslapot:
„A nagymama mint egy angyal
szeret téged Lara.”

A kutya mindent megérezett.
Álmában mellette egy bárány legelészett.

Kun Fruzsina műve

Kisgyerekek emlékiratai

– A repülés –

A nagymamám kint lakik Kanadában egy ilyen furcsa nevű városban, ahol mindenki olyan szép meg jó, hogy azt mi el se tudjuk képzelni, hanem csak este arról beszélünk, hogy Kanada.

Ez a nagymamám apunak az anyukája, és úgy ment ki, hogy pincérnek egy fél évre, a nagypapám meg várta, hogy majd sokat keres, és fellendítik itthon az életet, de a nagymamám beleszaladt egy férfinak a karjaiba, és ott maradt. Nagypapa nem házasodott újra, csak csajozott. Volt neki egy nagy motorcsónakja a Dunán, azzal vitte a csajokat le meg föl, azok meg úgy élvezték, mintha a sajátjuk volna. Ahogy az egyik kiszállt a csónakból, beszállt a másik, mert csak kétszemélyes volt.

Apu fényképről emlékszik az anyukájára, az életből csak egy kockás szoknya maradt meg a fejében, amit ott hagyott egy széken, mikor kiment, és ott volt akkor is, mikor apu már öt éves lett. Azt mondta, nem volt neki semmi szaga, az anyukája teljesen kiköltözött belőle.

Anyu az rendes családban nőtt föl, két szülővel, akik ugyanabban a raktárban dolgoztak. Együtt voltak otthon, együtt mentek munkába, és együtt voltak a raktárban, ahol tollakat, borítékot, naptárat meg ilyeneket raktároztak. Egyszer bent voltam náluk, annyi üres borítékot még soha nem láttam, és a papám szerint ezt mind tele fogják írni.

Akkor sokat gondolkodtam azon, milyen lehet levélnek lenni, belebújni egy borítékba, és kézbesülni. De a borítékok nem gondolkodnak ilyeneken, vagy olyanon, hogy milyen lehet kisfiúnak lenni, reggel kakaós kalácsot enni, és az iskolában rosszul érezni magad, pedig mindenből ötös vagy, miközben a többiek tök hülyék.

Sokszor alig vártam, hogy hazaérjek, és beszélgessek a nővéremmel, a Julcsival. A Julcsi nem egy beszédes, inkább csak kérdez, például olyat, hogy szerintem a rádió hallja-e, amikor szól? Vagy egy könyv tudja-e, hogy mit tud? Akkor ülünk egy kicsit, és gondolkozunk. Ha a Julcsi mosolyog, akkor tudom, hogy válaszolt, aztán kimegy pisilni, és elropogtat egy kekszet a fogai között.

Egy szobában laktunk végig, és nem is értettük, mikor anyu azt mondta, hogy kénytelenek lesznek elcserélni a lakást miattunk, hogy ha felnövünk, legyen külön magánéletünk. Én mondtam, hogy nekem nem kell magánélet, én a Julcsival szeretnék lakni mindig, nem a férje vagy ilyesmi, hanem ne kelljen nekem se kopogtatni, se órát buszozni, hogy megkérdezzek tőle valamit. Azért testvérem, hogy mindig a közelében legyek.

De ez csak nálunk van így, a Horváth Zsolti meg Dani ikrek, mégis állandóan verik egymást, de olyan komolyan, hogy a múltkor mind a ketten tök egyformán lettek begipszelve.

Egy idő után elkezdtünk beszélni a Julcsival a kanadai nagymamánkról, hogy milyen lehet neki olyan messze. Apunak megvolt a címe a fiókban, és mi elhatároztuk, hogy írunk neki egy levelet. Bemutatkoztunk, hogy én Domi vagyok, a Julcsi meg a nővérem, és hogy tetszünk-e neki egy kicsit is hiányozni. Aztán leírtuk, hogy megnéztük a térképen, hogy légvonalban merre tetszik lakni, elképzeltünk egy csomó mindent, meg megnéztük az interneten, és tényleg olyanok voltak az emberek Kanadában, mintha mindenki fényképeszkedéshez öltözött volna.

Eltelt vagy egy hónap is, mire választ kaptunk, hogy kedves gyerekek, így meg úgy, milyen rendes töletek, hogy gondoltok rám, de az én életem már másik vágányon jár, és lezártam az életemnek azt a szakaszát. Üdvözlettel, csók, puszi.

Azt mondta a Julcsi, hogy ezt nem hagyhatjuk annyiban, és írtunk neki egy másik levelet, hogy hogy tetszik azt érteni, hogy lezárni egy életet, mert mi az ő unokái vagyunk, és egyáltalán nem vagyunk lezárva. Mi szeretünk mindenkit és ragaszkodunk mindenkihez, aki a mi családukhöz tartozik, még akkor is, ha éppen Kanadában állomásozik.

Erre azt írta, egyébként Terikének hívták, hogy neki lett azóta egy új családja, és van neki már több unokája, nem akarja a szívünket fájdtítani, éppen elég volt neki, hogy a válóperben mindent a Jenőre hagyott, csakhogy szabadulhasson a régi emlékektől, amik ehhez az országhoz kötődtek.

Kun Fruzsina műve

Akkor megírtuk neki, hogy például a mi kedvenc helyünk a Balaton, egész nyáron ott tudnánk lenni, de apuénak nincsen nyaralóra pénze, hanem táborba kell mennünk, enni a többiekkel, akik nagyon hülyék. Velük kell aludnunk, és nem alhatunk egy szobában, ahogy itthon. És hogy ez Kanadában biztosan másképp van.

A következő levele nagyon rövid volt, csak azt írta, hogy nézzétek meg, és belerakott a borítékba két repülőjegyet. Anyuénak csak ekkor szóltunk, hogy kimehetnénk Kanadába a Julcsival, mit szólnak hozzá. Apu fölháborodott, hogy a háta mögött kivetjük a címet, és nem szeretné már ebben a korban elveszíteni a bizalmunkat, a jegyeket pedig adjuk oda a Máltai Szeretetszolgálatnak, hadd repüljön ki két szegény.

Julcsival napokig gondolkodtunk, hogy mit kezdene Kanadában két szegény helyettünk, de nem tudtunk rá válaszolni. Először azt terveztük, hogy titokban elrepülünk, de ilyen gyerekeket nem engednek fölszállni a gépre kísérelés nélkül. Maradt az, hogy könyörgünk.

Anyunak végül nem sokáig kellett könyörögni, csak azt nem tudtuk eldönteni, hogy Julcsi menjen vagy én. Apu azt mondta, hogy nem nagyon örül ennek az egésznek, mert rossz előérzete van, ha egy nő kimegy Kanadába. Erre anyu megóvta aput a csacsiskodástól. Végül a Julcsi mondta azt, hogy ő mindent elhisz nekem, menjek én, és majd elmesélem, neki úgyis sokat kell olvasni a tavaszi szünetben.

A biztonság kedvéért földobtunk anyuval egy levelet a nagymamának, hogy mikor érkezünk, és ne lepődjön meg, anyuval megyek, mert erről vannak megállapodva nemzetközileg az országok, sőt apu még egy levelet is írt, hogy nem gyermekszöktetésről van szó, hozzájárul az anyuval való utazásomhoz.

Soha nem ültem előtte repülőgépen, de nagyon sokszor elképzeltem már, milyen lehet a felhők fölött lenézni rájuk, ahogy az angyalok szokták a mesékben, ott ülni a felhő szélén egy nyíllal, és csapkodni a szárnyunkkal, aztán kicsit keringeni.

Anyu az indulás előtt a biztonság kedvéért bevett két gyógyszert, nehogy lehányja az ablakot, mert akkor nem látnék semmit.

Elbúcsúztunk a repülőtéren Julcsitól és aputól, aztán a magasba emelkedtünk, és láttam, milyen szépen megyünk a felhők felé. Csak azt sajnáltam, hogy Julcsi meg apu nem láthatta, mert akkor azt kívántam volna, hogy soha többé nem menjünk vissza a Földre a hülyék közé.

Úgy ragyogtak a felhők, hogy meg se szólaltam, csak elaludtam anyu ölében. És már nem ébredtem föl többet. Viharba kerültünk az Atlanti-óceán fölött, a motor leállt, és a tengerbe zuhantunk. Anyu végig magához szorítva tartott, nem ébresztett föl, úgyhogy most is úgy alszok, mintha élnék.

Az angyal

Van egy faangyalka a polcomon,
a szárnya arany, és kalap a glóriája.
Nálam van már jó ideje,
aki adta, hitt az angyalokban,
akkoriban nálam is elkelt
egy őrangyal (azóta sem kevésbé).
Kemény időket élt meg itt.

Elvesztette a fél
szárnyát, amikor leesett a polcról,
míg a Sátánnal csatázott (őt jól ismerjük erre),
és lepattozott az aranyozása is.

De akárcsak a Sátánt,
őt is kemény fából faragták,
kitart a vártán –
félszárnyú, kalapglóriás kisangyal.

Imreh András fordítása

Keresztes Dóra műve

ALEŠ DEBELJAK

Angyal a tóparton

Rettenetes röhej kél a pillérek felszínén. A százados búcsúcsók nélkül távozik a kurtizántól. Lepedők közt békekiáltvány várta, mi rozmaringgal enyhít sajtó sebhelyet. Rá sem hederít. A nő sem. S én? Épphogy csak elcsípem a zengő dallamvégeket.

A zenészek köddé váltak. Egy éjjel elnyelte az országot a becsapódó meteorit krátere. Kérdések, tévedések válaszáért esdekelnék némán. A májusi virágzás évadján a bölcséleti iskolákat s kaszányákat bekebelezte a bűnbánatot nem

ismerő, sötét vízfelhő. Felszínéről nyoma tűnt a horizont, férfit s asszonyt csak pára-magány köt össze. Azelőtt mindenki maga imádott agyag bálványokat. Most az algák közt hasonló végzet

köszönti őket. Még könnyem se csordul. A látottakat lejegyzem: a kegyetlen, szinte a mélységig fénylő csillagot, mely elpusztít minden magot, melyből talán a közös fájdalom életet bont.

Angyalok, közeli rokonok

Marc Chagall tiszteletére

Hogyhogy se lelkesedést, se keserűséget
nem lelsz férfi s női arcokon, ahogy fejük
körül újra meg újra megelevenedik a ragyogás,
szabályos, lassú megadással,
fejünk búbja az ő sorsuktól viszketeg,
és hogyhogy a legpompásabb ruhákban repkednek
nyomuk vesztett falvak felett, akárha liszteszsákból
peregének elő, az elnémult vörös égből, s az árnyak
egyetemistája gyötrődve, egymaga indul nyomukba,
buckákon, üres lakásokon, ősrégi
rituálékon át oda, hogy később a bomlott
elméjű tanúk helyett némán hallgasson
testük ismeretlen voltárol,
mint lebegnek a keretek közt a lenvásznon,
búsan s gyönyörűn, a homokóra üvegén pergő
homokszemcsékben, ahogy kabátszárnyukkal
suhognak felettünk, mikor ártatlanul
talpunk alatt megcsikordul valami, a mindig egyforma
úton hazafele, anélkül, hogy éreznénk, hogy lehet az, hogy
fogytán a lelkesedés, orcánkról lekopott a keserűség,
mely már teljesen képtelen egyszerű bömbölésbe
rándulni, könnyek megváltó tanításába.

Lukács Zsolt fordításai

JÁSZ ATTILA

Cédrusangyal

Zarándoklás a cédrusokhoz Libanonban. 1907

egy látomás lebeg
a kobaltkék égbolt alatt
rózsaszín hegyvonulat előtt
a föld meleg barnásvörös

hármaz fatörzs osztódik sokezeréves
megtört megviselt vagy éppen
legyezőszerűen szétterülő
levelekkel teli ágak

az élet karneváli vonulása
minden földi valószínűséggel
angyali egyértelműséggel
megjelenítődik a cédrus oltalmában

talán még én is
csak látomás vagyok

Tolnay Imre műve

Részlet 1 (Zarándoklás)

a cédrusból szól
a zene a hangszeres
alak csak kísér

Részlet 2 (Zarándoklás)

fehér szakálla
szárnyként verdes a lovon
kétféjű angyal

Részlet 3 (Zarándoklás)

mozdulatlanul
táncol a cédrus a föld
angyalaival

A magyarok bejövetele. 1914 és 1919 között

amikor halálom után bejutnak majd hónapok óta érintetlen
műtermembe szemben találják magukat velem ahogy élet
nagyságban ott ülök teveháton szmokingban dicsőséges
megszállottságom tökéletes tudatában feszítve a vásznon

összehúzott szemöldökkel hátraszegett fejjel tekintetem
az égre szegezve a legyezőszárnyú óriás turulra ahogy
karddal karmai között bevezeti a dombról alázuhogó
lovakat az új hazába

itt lesz mindenki egy álomszerű tó partján díszes pávák
és kecses kócsagok között a meztelen szeretők arcukat
egymás büntudatába rejtve hisz becsaptak és most
elnyerik büntetésüket a sürgő-forgó ördögök között

míg a másik oldalon tomboló tömeg éljenez tudják már
hogy nagyobb lettem Rafaelnél és túlszárnyaltam a világot

minden megtörténik végre amit megjövendölt a hang
a fejem fölött a cédrusmagból óriási magányos fa nőtt
még a barna burnuszát szétnyitó fehérbőrű telt keblű
nő is felém kínálja rózsaszín bimbóját de már késő

elküldtem a sürgönyt
a menny-ország-házba:
„Jövök Tivadar angyal”

KELEMEN LAJOS

Biztos angyal

Ha két madár elég soká együtt
repül az sétarepülés édes

testvériség a föld feljön megállapodni az éggel –
nekünk lent séta se
csak fekszünk mint a pénz

a szél se kedvez az eredet terhe se látod

a porba visszahúz a talaj legalsó fokához
hol mély gödrök felett ódon híd Európa

innen nézve mintha csoda volna
valaki még magát magával példázza – mondjuk
két madár ha elég soká együtt
repül fönt a bolt a kékség mindig kaland –

és titkos harmattal falevelekre vastag táblákra festve
furcsa ragyogások
hogy a soha-igaz egyszer csak-csak bevál

s két létből békén ereszkedve alá: egy ki eljő
biztos angyal

Szentgyörgyi József műve

BESZÉDES ISTVÁN

Pillanatot írnak

Minden betűd

Ne légy kishitű, meglehet: első olvasód, aki betűid vállad fölött lesi, azonos azzal, aki a vizeket teremtette, aki rúnákat is hintett rájuk, s aki, ha ő már nem győzi, hogyha megpihen (ha nem olvas, mert ír esetleg, vagy kissé távolabbról tekint a teremtés belső értelmezési kísérleteire), hát elegánsan mögéd rendel egy angyalt, egy láthatatlan, ereje teljében lévő katonát, aki bár írástudatlan, de ő maga az Írás, jelenléte termékenyítő a szavak, mondatok születésekor, stilisztikai sugallatai nincsenek, jósága, okos fegyelme téged ír, miközben lejegyzed, *mintha nem volna gondviselés*, sőt valahányszor papírra vetsz egy *minthát*. Tán érzed is a mögötted álló angyal nyári nap, emberszéna szagát (s ez eszedbe juttatja előbb elhagyott, aztán meglelt, majd végképp elveszett apád), s arra gondolsz, mind akit szerettél s elment, most időről időre megáll mögötted, hogy az áttetsző időben vissza-visszajár. Hogy akit csak szeretsz, és akit nem ismerhetsz még, mind a jövődő szerette kezdettől ismeri minden betűd...

Millió hulló

Ez egy olyan hajnal. Egy asszony siet a sír felé.
Egy asszony lépdél szaporán a sziklán.
A part, amelyen áthalad, csupa eldőlt,
elmozdított sziklalap.
Akár száz asszony is siethetne rajta át.
Akár száz is siethetne gyermeke sírhelye felé.
Százszor száz remény – ahogy a borzongás halad.
Ezer borzongás, most kiderül, igaz...
És a nap százezer égre nyílt kőveremre virrad.
A langyos első fénysugár millió hulló angyaltollat lát fenn.
Mi magunk is kórus. Mi magunk is kő alatt.
A kiszabadultak száma végtelen.
A történetek egy pillanatot írnak.

BAÁN TIBOR

Az eltévedt angyal

1

„...Föld villogású árnyak
karjaiba fonódtál.”
Rafael Alberti

felijed mintha lázbeteg
nem érti meg az érveket
nem számol roppant ideges
egy más világból jött ide
és ottmaradt a gyökere
hervad virága nélküle
dülöngél

az egyenesek
elferdülnek a sétatér
elmosódik hirtelen
inogni kezd benne a lét
keveredik benne lazán
a délelőtt a délután
s mint aki töménytet ivott
benne az idő összerogy
s mint aki terítőt leránt
elzuhan

s egy fekete lyuk
beszívja mint egy háború
így telik el egy évnapi nap
nem akar ébredezni még
felébredni mindig nehéz
mert ringató az őshaza
az elveszett paradicsom
hol 0 éves magzatok
álmodnak mint a csillagok
mit álmodnak?

ki tudja azt?
arra még nincsenek szavak
de készül ok és okozat
valami fénycsik inceleg
eső veri a kerteket
név nélkül nincsen létezés
de valaki mondja a nevét

2

„...a mi éveink ti élitek...”
Károlyi Amy

Hová lett innen a társaság?
Ez csak egy rekesz fagyott magány,
mit a cinizmus zára nyit –
Ne zavarjátok köreim!

A nagy áramlás mélyen a szó alatt
hullámoztatja bennem az évszakokat.
Az őszt, mint öröklött mélabút...
Injekciózz magadba háborút.

Légy borús, ez is több mint a közöny.
Légy vidám s lépd át a vízözönt,
az őszi esők fénylő rácsait.
Szőke lámpád éjfélig világít.

Távozz, Angyal! Ez itten Budapest.
Az amorf éjszakában elveszett.
Veszteség minden, győzelem sehol.
A holdfény holt tetőkön araszol.

Győzelem minden: veszteséged is
Csillagok érve a csillanó kavics.
Csak figyeld a hajnal sugarait,
hogyan a kopár fa hogyan lombozik.

3

„Angyal, néked felmutatom még, itt van.”

Rilke

egyenszürkével mosdatott
az üvegeken – ária – öreg eső
csurog le (gyors-gyors-lassú)
vonalakat húz céllal s céltalan
kacérkodik a fénnel s míg nézem ezt
az időt nézem mely bennem ugyanígy
mozog – ez a mozgás az idő
ez a csikorgás mely a sínek felől jön
elhal – ez a valóság titkos mozgatója
levél a fán zöld babatenyér-idő
zsenge létkezdés-idő áttetsző
képlékeny időanyag megkeményedő
nehezen emelhető érthető
de épp olyan nyilvánvaló mint
hajnal és alkonyat – két óriás
szárnya az Angyálnak ahogyan
emelkedik emlékeinkkel
lejárt és mégis eleven töprengéseinkkel
töprengéseink gyurmájába csirizébe
ragadt pillanatainkkal a még lüktető
még testmeleg gondolatainkkal
pillantásaink energiacsomagjaiban a fénnel
a tócsák felszínét lakkozó jövővel
mindennel ami itt van még s már nincs itt
kicsi extázisemlék múltcsönd jövőcsönd

4

„Ki volna az hát, aki kellene nekünk?”

Rilke

...a sárként rothadó lét –
e megkattant anyag
belsejében
a hideg űr
mint halálos titok:
a hideg űr halálos angyala
mosolyog
nem azt látja
amit a gyenge földi szem
azt látja ami *lesz*
hogyan a ragyogó *egészből*
letört rög vissza-
(a fény már pendül valahol)
a nagy aranyröghöz visszaforr

PUSZTAI ZOLTÁN

Vázlat

vadászra vár a vad, hollót hintáztat
ónszürke égbolt alatt, kopár faágon
a szél. hátával tűzfalat támasztva
szabadrab színezget hol volt
hol nem volt álmokat,
s lezárt szemekkel
markolva kard helyett
jégcsapot, kásás havat:
mintha már karnyújtásnyira
lebegne-lenne a sarkig tárt kapu,
mit angyalok (égi nagyok) őriznek
kétoldalt hófehér ruhában, s idővel
dalnok ki odáig ér: már árnyéktalan,
aranyló versekben, s fényttestben él.

Szentgyörgyi József műve

KALÁSZ MÁRTON

Világ

Addig ki válaszolt
már eleve, lelkünk csak alkalmi, kényszereidre –
ma?! Válasz-e: vethet tünődés,
tett sajdító, mindebből kérelt épség? Kiteljesedésünk
félelme – mérve semmi omlás,
mondd, hatalmi falakká, közted, képzőletünk-e? Hogy te tengedd
el, mégse kézre – vétünk? Vak beismerésünk
halk, képzeted véges kísérete
– így vagy. Hangzó tét pillanatban,
hálnék angyalarccá; élénk, társulva: létünk,
makacs kedvek, vélnétek – mintha szárnyba
bújtatnák révült arcunk, búcsúzva? Kérgen, ha válasz –
áthangzott. Távlát kép is, ne fogalma,
köz szerint, mindhez: vétnap, ép szegésül – ránk? Mi vétünk.

Nemes István műve

DALOS MARGIT

Angyalaim

Varjak, száműzött angyalaim,
jöttök a gyász egyenruhájában,
Giotto-szín ruhátok, tányérglóriátok
fenn maradt az égi ruhatárban,
hangotok gregoriános lágy hajlékonysága
fogoly a mennyei kottatár hangjegyeketrecében.
Megőrzésre immár átaladva minden.
Hozzátok-viszitek a színek és hangok
felajzott forró emlékeit,
kár, mondjátok kórusban
– ismétlőjeles recitativo –
s hangotokban ott rezeget
a gigából kimetszett sokszólamúságtok:
mezzo- alt- tenor- basszus és koloratúrák.
Kár, mondjátok kórusban,
s nyakatokat előrenyújtjátok,
mint Giotto színhelyes
mennyei angyalai.
Siratjátok, ami nincsen,
siratjátok, mi lehetett volna,
reggeli s alkonyi fenti mezőkön
húzzátok magatokkal a drága tudást:
mit siratni tudunk,
az életre kel bennünk,
varjak, fekete angyalaim,
jöttök a kórusi gálaruhában.

Nemes István műve

DAGMAR NICK

Zsoltár

A hold ellipszisei
tartanak fogva;
vállaimat aprószemű
jéggel övezi
és az ég szemhéjai alá
forгат. Emeld fel őket:
ezüstös feketeség van
mögöttük.
Itt akarok várni rád.
Minden utat feltört
a tél és felrobbantotta
a hidakat.
Keress meg. Kövess
végig az állatövön.
A szerelem csillagképe
alatt találsz majd rám.

Hogy

Hogy hangzik a képlet,
amivel az idő visszhangot
nyer és megszázosorodik
az éj és a nap;
milyen varázsigét kell
kitalálni és hol
elmondani,
milyen mélység fölött;
ki fog fel bennünket
ennél a gyorsulásnál
a mennyország közepén.

Rugózás

Szép kísértés,
mindig utólérsz,
amikor az angyalok
nem muzsikálnak és
a felhőfergetegben
a *mene tekel* látható.
Túl könnyűnek találtattam.
Mi mérettetik meg?
Mi a mérce?
Megtépázott tollaim?
Vagy a szerelem rugója?

Schiff Júlia fordításai

KALÁSZ ORSOLYA

A káoszban énekelve!

Készüljön már el!

Maradhatott volna titok, hírre érdemtelen
napi gyakorlat, hogy menekítem magam,
ki, el – ami annyit jelent,
ezúttal megbukott a kísérlet.
Kit fokozatok nélkül
áttetszővé tehetett ölelésünk,
nem lettem hírhozó nélküled.
Marad a dallam nélküli logika,
túlsúlyos indok maradok.
Bár így is hevítenek a szavak,
használaton kívül is, maradnak
velem, mint jóféle angyalok:
velük a világ egyszerre kevert, lobogó
szigorú, hermetikus, rettegő,
mindig derűs és kitárulkozó,
közléseikben eszmei
a titok, tudnak lelkesítő okot,
mire a káosz, a hiány,
a mindenütt zúgó áramlás.
Homokból és hóból,
a hallgatásba vetett bizalommal
értünk szűrnek ki nyugalmat.
A mi biztatásunkra van ez így,
követeljük hevesebben,
követeljem mégis: velünk
hangozzék el minden,
kapaszkodjanak össze
beszédünk
nyugtalan forgásai,
– Készüljön már el! Készüljön már el! –
A testek mindent átfogó
koreográfiája.

Értjük is, féljük is

Kényszeresen gondolni ihlető szándékot
a ránk mért kíméletlenségben,
értjük is, féljük is,
nekünk e kofamérleget
miért is angyal tartja.
Szemekkel borított szárnya meg se rebben,
ha feleljük: ő mégsem idegrendszerünknek való,
a szeretőbb lények,
ilyenek az angyalok és a kutyák,
miértünk sem képesek hibázni.
A mérleg bal serpenyője
még süllyedni fog,
süllyedünk, tekintetünkben mindent elárvító szégyen,
ha most emeljük a húsnál is csupaszabb égre
– az angyal szemekkel borított szárnya
ne rebbenjen.

TATÁR SÁNDOR

Szárnysegéd? Legyen. De ki kié?

Vagy szárnya van vagy nyelve
(szavai) Persze lehet, hogy nyelve mindenképp
van, csak számomra hozzáférhetetlen,
vagyis azzal akkor semmit nem érek
Teljességgel föl vagyok tehát jogosítva
az állításra: szárnya van¹, tehát nincs nyelve
S ha nincs nyelve, nem is ítélkezik, legalábbis
a mi világunkban megszokott módon nem Egyszerűbben
szólva: tévedhetetlen.
Sajnálom érte.
Iszonyúan irigylem érte.
Azt még nem tudom, ha (márpedig ez is
axiómám) engem kapott aktuális² feladatul,
hogymint fogunk nyelv nélkül kijönni
Győzné a feladatot pusztán szárnyalással is?
Nem, nem; győzné vagy sem, tartom,
amit nemrég egy másik versemben
(közvetve némiképp) megírtam: Nincs (másképpen: *ő sem*)
griffmadár

Tanulnom kell a nem-nyelvét, bizonyosan
(szavai? grammatikája? – hát persze: nyomokban sem.)
Keszerves, erőt próbáló vállalkozás (s ennyi idősen
kinek fülne a foga hozzá?), de tehetek mást,
mint hogy megkísérlem? (Jó, vannak recept nélkül
kapható, elterjedtebb drogok, de tudom, csak tévelyegnék,
reményvesztetten; áthatolhatatlan, tüskés
ősbozótba vezetne minden ilyen ösvény.)

– – Milyen szép elképzelés (s ki tiltja?):
bennem tartja³ – ha nem tudok is róla –, akárha trezorban,
saját tisztéről föl nem világosított Grál-örben,
legjobb részeit S ami most eltakarja ezeket,
majd szép lassan lehasadozik
Nyelvem van, szárnyam nincsen. *Ha*, akkor így
tartozunk össze
Kimondom
e (gyarló?) nyelvemen szárnyait
– Hátha védenek
legrosszabb részei(m) ellen.

¹ Van? Én ugyan nem láttam. De legyen ez mítosz, ne pusztán közvélekedés, és máris kevésbé berzenkedem.

² Vajon mennyi idő alatt pipál ki? Vajon tényleg fontos-e neki, hogy érdemben kipipáljon? (Megmutassa az előrefelé-menekülés útját?)

³ Phaidrosz.

BURKUS ZOLTÁN

Hajnali Kánaán

Penuél

Én Uram, ezt nem akartam
Angyalod ökle lesújtott
Kába fejemmel a porban
már verekedni komorlok

Izzad a düh, mire várok
Kétszínű volt a reményed
Kánaán földje a gázlón
túl van, és nékem ígérted

Csellel ütöm ki a lábát
Földre zuhan, de felül még
Összehálva a páránk
Messze az égi segítség

Visszaütök, de haraggal
Izmai kőbe feszülnek
Itt van a küzdelem, angyal
Csontzene szól a mezőnek

Virrad, a nap tüze árad
Harci morajt visz a bőszej
Győztese nincs a csatának
Jákob az, kit megütöttél

Mondd ki Te fogcsikorogva
Más akadály soha nincsen
Mától a név, ez a puszta
Penuél: szemben az Isten

Én Uram, ezt nem akartam
Angyali szód tüze éget
Kincs kutatott föl a porban
Hirdetem azt, amíg élek

Uriel mosolya

(A hitetlenség naplójából)

Mert az a tündöklő, átkozott perc enyém
mit az űrbe kéne hajítanom rég
Nincs tömegvonzás a hullám tetején
csak áthemperedő, vakító könnyűség

és megtart odafönn a lángszemű angyal
szavakkal tüzel a szívemre, ha akkor
a földre hullanék, lebegő arcommal
vágató felhőkön égő Hold bevackol

A hírnök túlon túl hibátlannak készült
díva és hóvirág, párdac és örök társ
én gyúrtam ilyenné, vagy magának ő szült
Eleteket gyújtó csókja fényrobbanás

Tudom minden jel csak rólad szólhat, értem
oroszlánok, csapdák, térkép, a templomok
álmodva rád váró pincékben a könyvek
ahogy bárkikor, akárhol fölcsapod

Amikor a számlát hirtelen benyújtják
a játszma legvégén leomlik minden tét
Karcolódó gyémánt, foltozott, lyukas zsák
végtelenjébe hullt kitörlődött emlék

Megköszönöm mégis, a földig hajolva
Uriel mosolya kódszavakat idéz
Zúzott szárnyaimmal perzselődött útra
zuhantam az éjbe és fölkelnem nehéz

Próbára tehetél, de válasz, nem végzet
sokkal egyszerűbben lesz, vagy lehet ennél
ki akkor fölemelt, újra fölemelhet
Vagyok, aki voltam, lehetsz, ki lehetnél

Mert az ég tenyerén pergő korszakoknak
csak az világíthat, kit mindig kerestem
Fölfelé utakat építetek magamnak
Több lett a hitemnél – már legyőzhetetlen

Lebó Ferenc műve

SEBESTYÉN ÁDÁM

Angyal-arcok

Ablakrajz

Jégvirágkoszorúk
erei hálózák
be az üvegtestet.
Angyalok
üzentek éjszaka.

Az Angyal távozása

Éjszakát párolog a fáradt égi test,
fehér fényt vérző csillagok ébrednek.
Hideg a járda, és az utcai lámpa
magányában dideregnek egy tegnap
ottfelejtett pohár szilánkjai.

Búcsúzik az Angyal.
A kölcsönkapott fénytől arca meleg.
Tekintetében dereng holdak lassú vonulása,
kiapadt tengerek vize.

Égni kezdtek a városi fények.
Minden mozdulat egy fönix lánglobbanása.
Serceg a mesterséges tündöklés,
mint aki tétovázik,
ha bizonytalan a ragyogás művészetében.

Sietve távozik az Angyal.
Visszanézne, ha emlékei maradtak volna,
de az időtlenség felhőn túli világában
csupán földiek kiváltsága az emlékezet.

Az Angyal elment, s egy kisfiú
másnap nem találta
képzeltbeli játékait.

Az Angyal visszaszökött oda,
ahol létezni tud, ahol érzi,
hogy a hullámzó fényben az ő
szempilláin is fönnakadnak
elszórt morzsái az öröklétnek.

*Szétdobált ruhák közt ébred
a reggel. Sápadt tükröképét
pillantja meg egy tiszta szempárban.*

*Szárnyuhogás hallatszik
a lélek kristálytermeiből.
Ébrednek a városi zajok.
Nehezebb lett az anyag,
amit hordoznunk kell.*

Reggel

Hajnalvéres volt a reggel.
Csattogtak fekete szárnyak,
fekete madarak röppentek
szét a gyilkosan
dübörgő gépek elől.
Az örök forgás kerekéből
szakadt ki a ragyogás.
A fehér angyaltestek
remegtek, megijedve
a vöröslő felhőcafatoktól,
mert megszokták Isten
tekintetét. Fájdalmas
a szűk földi körben
megszületni. A fénylő
csendből a vadul verdeső
fekete szárnyak világába
zuhanni, a munkába
induló, szürkévé kopott
arcok között kiválasztott
idegennek lenni.
Az aszfalt mélyedéseit
megtölti a víz. Belefojtjuk
a sáros cipőtálpakat, aztán
továblépünk.
Eltapossuk a tócsák
hártyáin véletlenül
ottfelejtett napsugarakat.

A híd angyala

A hídon minden hideg volt, halott. Semmi sem volt élő, csak a fekete hajú angyal szilánkokra tört mennyország-tekintete. Ujjai bizonytalanul simogatták a korlátot, melyről a foszló festékdarabok bőrére tapadtak. A távolba nézett, keresve a folyót a sűrű hóesésben, keresve a fákat a minden reményt beborító fehér félelemben. Egész teste átfagyott, mégsem érezte a dermesztő hideget. Kezén az erek vonulatát követve még látszott a penge élére emlékeztető vörös forradás. Nem volt más a hídon, csak ő, meg a nehéz vaslemezek undorítóan üvöltő felirata; egy részeg öngyilkos utolsó vallomása egy furcsa, holdfényes éjszakaról és a cigarettafüstben halványan remegő vörös ajkáról.

A fekete hajú angyal csupán néhány verssorra emlékezett egy ezerszer széttépett és újra összeragasztott könyvből.

A távolság imáit nem lehet megtanulni. Vágyakozni a visszafelé hömpölygő éjszakákra, a test holdjaira és csillagaira, szétdobált útmutatásokra. A távolságot nem rövidíti ima, ahogy a várakozás idejét sem. A távolság az ima. Nincs rövidebb út.

A híd, mintha lebegne a vad hóviharban. Mintha a sápadt színek piszkossá mosnák a tájat. Már csak az angyal lehet látni. Fekete haját és az arcán tükröződő, melengető túlparti fényt.

JUHÁSZ ATTILA

Angyaltávlát

I.

Fölfelé lendít
s testet ölt a pillanat
Tudatlan madár

lebeg csak lebeg
Magát látja mindegyik
irány amíg a

két világ lassan
egybeég Éles pihék
közt sivít a csend

II.

Világok között
mozdulatlan suhan a
vaskos pillanat

Összeér a kék
a zöld színek nélkül a
sok-sok végtelen

Aprócska gödrök
várnak Tudsz-e még rólam
Mevársz-e Szólsz-e

Szunyogh László műve

TÁBOR ÁDÁM

opus 1

értő lázító verekedő ellen
két-magunk ölén egyetlen a tölgyfa
angyal az ágon fennakadt
lehoztuk – tétova rontás

formákat beszívó mágneslelkű férfi
fazekaskorongon nőteremtő szívem
te színnyelő tóga – én színszóró prizma
egymásba forgunk

világi harcoknak vallásos védője
ölekbe-süllyedő mindig másra vágyó
kétlését is kétlő dosztojevszkij iván
tagadom a harcod

lovaim futása nem ezen a pusztán
vesztett kört leróva önmagamba álltam
kifelé bámullak: külső kocsihajtó
bárcsak te lehetnék

marad nekem kapu: a belső botondé
egyre beljebb kúszva indás meredélyen
világod elfedve csóknélküli tájon
aranykalicka

önmagamot hajtó önmagamba álltan
csak kirepülhetek vissza a terekre
napok árulások holnapi gömbje
beléd ivódom

angyal az ágon fennakadt – az egyik
kúszik a keresztre hogy lehozza hozzánk
te mefisztó lettél: így talán eléred
én legyek az ág

(1967)

Ezzel a húszévesen írott verssel léptem először országos nyilvánosság elé. A Magyar Rádióban olvastam fel, nem sokkal a megszületése után, egy pályakezdő írókkal folytatott beszélgetés keretében. Am a cím nem ezzel a körülménnyel függ össze. Ekkoriban tudtam meg, hogy Kurtág György 1959-es *Vonósnégyesétől* kezdve újraszámozta kompozícióit, így fejezve ki, hogy onnantól kezdve vallja igazán sajátjának az életművét. Mivel a vers megírásakor úgy éreztem, hogy az előzőekhez képest új, markánsabb hangot ütöttem meg benne, e Kurtág-döntés által inspiráltan írtam fölé az *opus 1* címet. Két strófa elhagyásával, a szövegben minimális változtatással most publikálom először.

(T. Á.)

Mirandola angyalai

a menny fölöttiek vég nélkül dicsérik a Teremtőt
az ég fölénk borul a nap a hold megvilágosít
s vigyáznak ránk a menny alattiak
mint ez a mókus itt a jobb vállam felől
fáról fára szökkenve ór-kört von
tisztásom köré s körém

EMILY DICKINSON

1570.

Áldott legyen az Almafa –
Tegnap reggelire
Dérvert gyümölcse csábított
Két Gábrielt ide.

Amúgy ők mátyásmadarak
A madártan szerint,
De kerülik a hírnevet –
Minden angyal szerény.

Imreh András fordítása

Anna Margit műve a Kolozsváry-gyűjteményből

VISKY ANDRÁS

Találkozás

Azt a férfit én is láttam egyszer,
a Rákóczin, a Blahához egész közel.
Tűzforró aszfalt
– azóta novemberben is
vagy szürke februárban –,
ott állt a névtelen,
kevés szavú alak
a foltos félárnyékban,
röhejesen szuszogva
– a szárnyát épphogy összetúrte tán –,
arccal a szomorú Erzsébet-hídnak.

Egy asszonynak játszottam épp
a veszni vágyó elveszettet,
a magtalant, mindig eltévedőt
az éjsötét komolytalan
depresszió hullámain, hitetlenül.

Hogy volna embernek (nekem) igaz valója,
egy nagyszerep, amely benyel
s a létezés túloldalán üvegtisztán
kihány, ma született üresen,
egy másik, frissen szabott bőrben,
amely a régvolt érintésekre,
pihére, vérvörös körömre,
leheletre nem emlékezik.

Csak állni ott egy másik parton,
életre ismét éhesen,
vitorlavászon ingben...

Halálos karjaidba vágytam
halálom átölelni.

Szemébe néztem, nem is tudom, miért.
Talán a szemszíne miatt?
Fakó tekintete magához vonzott?
Nem tudom, nem lényeges,
a magyarázat mindig elsodor.
(A legegyszerűbb dolgokat is
milyen kevésbé ismerem...)

Ne tedd – ezt mondta, ennyit.

Csak engem ért a szó,
míg te mellettem állva
teljes valód a nap felé kitártad.

S bizony tudtam, ki szól;
megismertem, ki szólít.

Ő adta tudtul Sámson születését,
a nap fiát hirdette Cora mezején
a semmiben bolyongó, száraz méhű nőnek.
S amint a méh falára feltapad a szó,
kezdődik is a fiú haláltánca,
jöhet a boldog borzalom.

A nap fia, bizony.

Lángokban álló szép feje
fölgyújt homályló, meddő színpadot,
pörög az istentelen dramaturgia,
amíg a színpalak leégnek és hamu
borítja be a drága díszletet.

Csak Sámson drága tar feje dereng –
berobbant csillag, nem kell senkinek, mehet.

A jól megcsinált megváltás-revü
nem szórakoztat. S nem is érthető.

Ki ne veszítené el önmagát,
a születetlen, szótlan másikat
a tiltott ölelésben?

